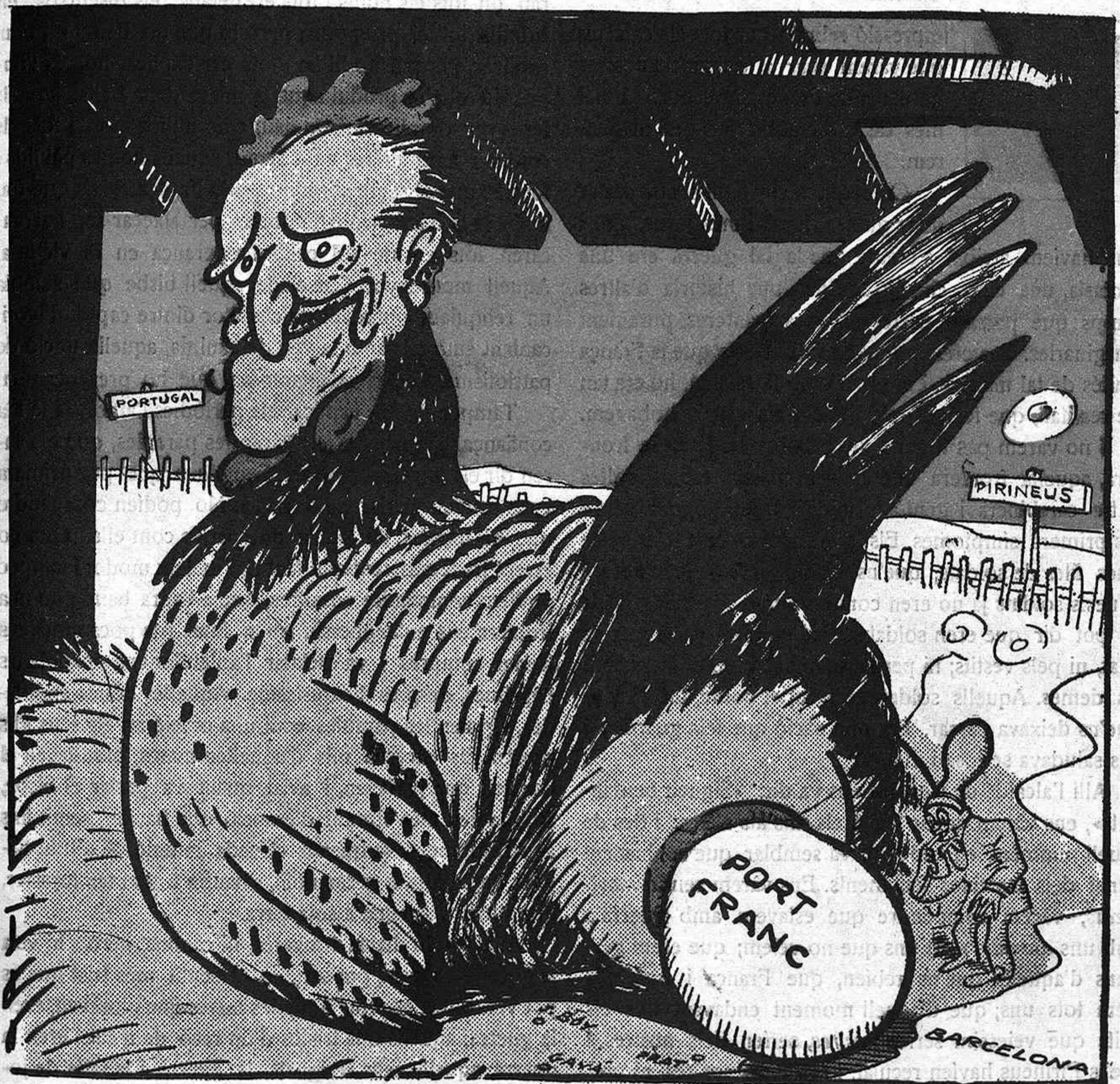

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1938 ————— Any XXXVIII
BARCELONA 18 DE FEBRER DE 1916

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT
10 cèntims ————— Atrassats: 20

DESCONFIANÇA

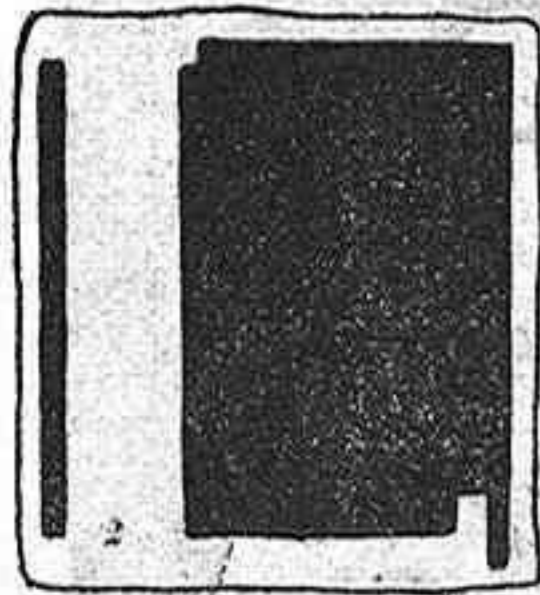
El català.—Ja és gros, ja; però en temps de Carnaval hi ha molts ous que són plens de serradures...

CRÒNICA

ELS CATALANS DE FRANÇA

'impressió rebuda per tots els catalans que varem anar a visitar els nostres germans de França, no's borrarà mai més de la memòria dels que hi anarem.

Crec que a copia de sentir parlar de la guerra, jorns i més jorns, molts ens havíem arribat a creure que la tal guerra era una fantasia, una cinta cinematogràfica, una història d'altres temps que passava darrera d'unes fronteres, purament imaginàries. Ens creïem que no podia ésser que la França lluités de tal manera, i el topar amb la realitat, ho era tan de realitat, que feria al mig del cor als que la trobavem.

I no varem pas trigar gaire a trobar-la. Ja en la frontera, aquella frontera que havíem passat tantes voltes entre carabiners i gent adormida, varem poguer veure els primers símptomes. Els catalans varem entrar entre dues files de soldats, que'ns feien guarda respectuosa, i aquests soldats ja no eren com els altres. Aquests soldats es pot dir que eren soldats sense uniformar. Ni per la edat, ni pels vestits, ni per l'armament eren militars com els demés. Aquells soldats eren tot el poble, tot França que'ns deixava passar. Era una nació que feia guarda, i ens saludava seriosa i digne.

Allí l'alcalde de Cervera ens va dir: «Sigueu benvinguts», ens vàrem donar la mà els uns als altres, i des de aquell moment en endavant va semblar que'ns havíem armat dels mateixos sentiments. Ens vàrem sentir *movilitzats*; vàrem comprendre que estavem amb guerra... amb uns *ausents*, amb uns que no vèiem; que erem germans d'aquells que'ns rebien, que França i nosaltres erem tots uns; que d'aquell moment endavant tots els ferits que veïssim serien *nostres*, serien dels nostres i que'ls Pirineus havien reculat, i sense dir-nos res, ni presentar-nos al pujar al tren per anar a Perpinyà, no sabíem si anavem envers ells o eren ells que venien vers nosaltres. No hi havia diferència de pobles.

Un cop a Perpinyà, de la rebuda que varen fer-nos

aquells germans, n'hauràn parlat tots els periòdics. Hauràn dit tots els noms i tots els detalls, els discursos, els brindis: tot el programa; però lo que no hauràn pogut explicar, perquè no hi ha mots per explicar-ho, és l'impressió que'ns produí aquella missa dels ferits: aquells ferits que omplien tota la nau, amb uniformes de tots els colors i amb ferides a tot arreu, aquells homes pàl·lids i fornits, que al sentir un himne a la França, aixís que fou acabada la missa, trobaren forces per aixecar-se, i arrencaren tots en un sol cant d'esperança en la victòria. Aquell monsenyor Carselade, aquell bisbe que sembla un reliquiari, guardant un còs d'or dintre capsà d'ivori, cantant amb ells amb la veu de l'ànima, aquella unció de patriotisme, que'ns va amarrar als que ho presenciàrem!

Tampoc poden explicar els periòdics l'amor, la fè i la confiança, amb que s'escoltaren les paraules, que els varen dir els nostres oradors. Semblava que per primera volta sentien parlar amb català. No podien comprendre que hi hagués un poble que parlés com ells. Que no essent francesos, sentíssin tant del mateix modo; i tampoc podíem comprendre nosaltres, que a l'altra banda de una frontera ens entenguessin tan a fons. Als pocs mots ens havien comprès i va esclatar l'aplaudiment, després les llàgrimes, després l'entusiasme. Aquelles dones endolades, agraien les paraules com una oració an els seus fills morts. Els encesos ulls d'aquelles mares, brandaven el cor dels que parlaven, i aviat, quant va parlar el bisbe, amb la veu més vibrant d'emoció que havíem sentit fins aquell moment, va quedar clavada la unió. Si allí hi hagués hagut algun germanòfil, s'hauria trobat tan foraster, que s'hauria amagat a sota terra.

Allà no hi havia trinxeres, ni canons, però s'hi veia la guerra. Es veia, pot-ser, en el sentit més trist que es pot veure una guerra. Aquelles mares que ploraven, eren la guerra; aquells ulls tristos d'un recó de teatre, eren la guerra; aquells vells resignats, la guerra, i la falta de joves, la guerra. Allà al carrer, els centenars d'homes que esperaven la nostra sortida, i que tots eren vells, eren la guerra, i aquells hospitals tan plens de ferits, tan ben cuidats per mans pietoses, amb els ulls encara adormits,

com si despertessin d'un somni, eren la visió més dolorosa que es pugui veure de la guerra.

I tot això sense un sol plany. Les mares amagaven les llàgrimes; els fills cantaven, per no entristir-les; els homes passaven d'uniforme amb els ulls plens de serenitat. Ni un crit de venjança, ni un mot d'odi va arribar a les nostres orelles! Justícia, és lo que demanaven! i al veure uns germans que els comprenien, que'ls anaven a veure i a encoratjar-los, no hi havia prous mans per a estrenyer, ni prous braços per a abraçar. L'emoció de tots era tan fonda, que en sense parlar ens hauríem entès, i mai la veu dels que varen parlar ha sortit de més endins, ni mai ha arribat més al fons. Les dues Catalunyaes feia molts anys que no s'havien trobat plegades, i en els ulls d'ells i en els nostres ulls hi lluï la mateixa esperança: l'esperança de la victòria.

I vàrem sortir de la frontera fent-nos aquesta reflexió: Si la impressió que'ls hi havem deixat, és fonda com la que'ns emportem, (i aixís ho vàrem creure tots), podrem ésser neutrals oficialment, però el llaç d'amor que allà va lligar-se, no hi ha actes oficials que'l desfacin.

SANTIAGO RUSIÑOL

M. Denis, alcalde de Perpinyà

En Guimerà, condecorat

El govern de França, la nació amiga, ha aprofitat la visita dels catalans francòfils, literats i artistes en sa majoria, a Perpinyà, per a retre homenatge a Catalunya en l'excelsa personalitat del nostre poeta don Angel Guimerà, la més alta figura intel·lectual de la nostra terra.

En un dels actes més efusius i més solemnes que's celebraren en la xamosa ciutat rossellonenca, el senyor Prefecte, en nom del President de la República, col·locà al pit de l'il·lustre autor de *Terra baixa* la medalla de la «Legió d'honor».

De l'alta distinció dedicada per la noble França a nostre eminent autor dramàtic, amb tot i ésser per aquest ben merescuda, ens n'havem de regositjar i felicitar tots els catalans, no sols per lo que és, sinó pel seu caràcter representatiu, puix tant el gest simpàtic com l'homenatge esplèndid es veu que van dirigits a Catalunya, la Catalunya germana que sab plorar els dolors de la nació veïna i alentat-la en els seus possibles defalliments.

Per la seva part, don Angel, amb la seva presència a Perpinyà, donà als actes fraternals de francesos i catalans els distintius més nobles de serenitat: el de la seva figura venerable, augusta, i el del seu esperit sempre jove i sempre ferm, del qual n'és una bella mostra la hermosa composició dedicada als rossellonesos que es va llegir en la festa inoblidable.

Heu-se-la aquí:

Als nostres germans del Rosselló

La encaixada us portem de germanò,
que una raça hem sigut i una Nació.
Mes dins les venes diu la sang botent
que ho som i qu'hem de ser-ho eternament.
Salut i gloria, oh fills del Rosselló!

Hem traspasat la ratlla partionera
entre'ls aquí i d'allà que's diu frontera.
Mes frontera pel cor mai ho ha sigut!
No hi ha partions: per honra, per virtut,
per fè en demà, som una Patria entera!

Nostra casa pairal té'l mateix sostre.
Fum de les llars i rés, si és nostre o vostre
cap amunt no's coneix, que unit hi va;
i Déu quan beneheix el català
meitat és per vosaltres, meitat nostre.

Mes avui hem vingut de l'altra terra
a frec de cor per veure com s'aferra
lo demà triomfador en nostre pit.
I a juntar nostra veu al vostre crit:
Amunt les armes fins matar la guerra!

Per sobre'l mar del món civilitzat
onada de barbarie s'ha aixecat
que'l buf del diable cap als bons desboca;
mes Déu us ha clavat on sou com roca
i la onada en brumera s'ha tornat.

Quin goig xafar el cap de l'escorçó!
Fins s'alçarà més alt el Canigó!
De les mares els cors reverdiràn!
Sos fills ja somrisents els naixeràn!
Els troncos de l'orgull ja no hi seràn!
Salut i gloria, oh fills del Rosselló!

ANGEL GUIMERA

LA FURLANA

—Bravo, noia!... Al veure que la balles tan bé, ningú diria que la balles tan prima.

Del Jardí dels humoristes

LA LLIÇÓ DEL MARIT

El nostre amic Benet tenia la desgracia d'ésser casat amb una dona de lo més deixat i més gandul que pugui haver-hi sota la capa del cel. Era el *desdoro* del sexe femení.

Com que'l matrimoni era pobre, no podien donar-se el luxe de gastar minyona; a pesar de lo qual, la muller no s'alçava cap dia del llit fins a les deu, quarts d'onze, del matí.

—Noia!... que no tinc de desdejunar-me, avui?

—Ja'm llevo.

—Mira que has d'anar a la plaça.

—No m'amohinis.

—Que no poses l'olla al foc?

—Ja và!

—Mira que lo més calent és a l'aigüera...

—Avemaria, i que ets pesat!... No et dic que ja'm llevo?

Aqueixa era l'invariable lletania.

Però la senyora Marcolfa no sortia del *pilre* fins que s'havia ben estirat i fins que'l sol li acariciava mandrosament el sota-aixella.

Es clar, el pobre Benet, que, com a deixeble del senyor Esteve, li agradava ésser puntual i volia pendre el

xacolata a l'hora de les persones conformes, va arribar a empipar-se tant amb la mala costum de la seva costella, que li volgué fer una mala passada.

I un dia, allà a les nou del matí, avingut amb un veí seu que era bomber, va fer vestir a aquest d'uniforme i el feu saltar pel balcó que donava a l'alcova on geia la gran bagaça.

Seguint les instruccions del marit, el bomber, provist de una manguera que havien enganxat convenientment a l'aixeta de l'aigüera, començà a tirar aigua al llit de la gandula ruixant-li la cara i la pitrera, mentres l'amic Benet, desde la cuina, cridava amb tota la força dels seus pulmons:

—Foc!... foc!... foc!...

Imagíneu-vos l'espant i la sorpresa de la confiada senyora. En camisa, com una desesperada, va plantar-se d'un salt a la cuina.

—Foc?—preguntà—On és el foc?

I el marit, aleshores, amb socràtica rialleta li respongué.

—On és el foc?... A tots els fogons, menos en el nostre.—ADELÍ

Les campanes

Des d'abaix els carrers, des de les nostres cambres, de dintre les botigues i els cafès, les campanes no's senten; el rodar dels carros, el trinc dels tramvies, el cridar de les gents i la gruixada de les parets no deixen arribar fins a nosaltres llur veu; però aquí on sóc ara, en aquest quartet de dalt un terrat plè de llum i de sol sí que hi arriba, i clara que hi arriba.

Se'n senten unes molt properes, unes altres més apartades i unes terceres llunyanes que fan l'impressió de que no s'ha de veure el cloquer d'on ixen.

Fem la prova, obrim la finestra i ens trobem amb Barcelona ajaçada que pren el sol, terrats, terrats i sobre els terrats llençols, estovalles, camises, pantalons de senyora, calçotets, mocadors, tot blanc, tot brillant movent-se com si la ciutat per dalt fés sortija en celebració de santa bugada.

Sota nostra tenim el campanaret de Sant Sever amb dugues campanetes com esquelles xisclaneres, sembla la escola de les grans torres de la Seu que aguanten la Tomasa i la Peregrina. Després demaneu-ne, sembla un concurs de gegants, aquí el del Pi, els de Santa Maria, els de Sant Just, el de Sant Jaume, allà lluny el de Sant Miquel de la Barceloneta i més lluny encara el de Sant Andreu al costat d'aquella cúpula que sembla un ou de reig.

Té, ara toquen per darrera, sí, és a Sant Francisco, mira quants se'n veuen! Betlem, Sant Pere, els Jesuïtes, la Concepció, allí lluny la Sagrada Família i els de Gràcia i el de l'Angel de Sans. Fixe't, punxa i el convent de

la Punxa. Repara en el Carme i en la Bonanova. Oh! i els que no's veuen, i els que veient-se no anomeno perquè no sé a quina mena de frares i monges perteneixen.

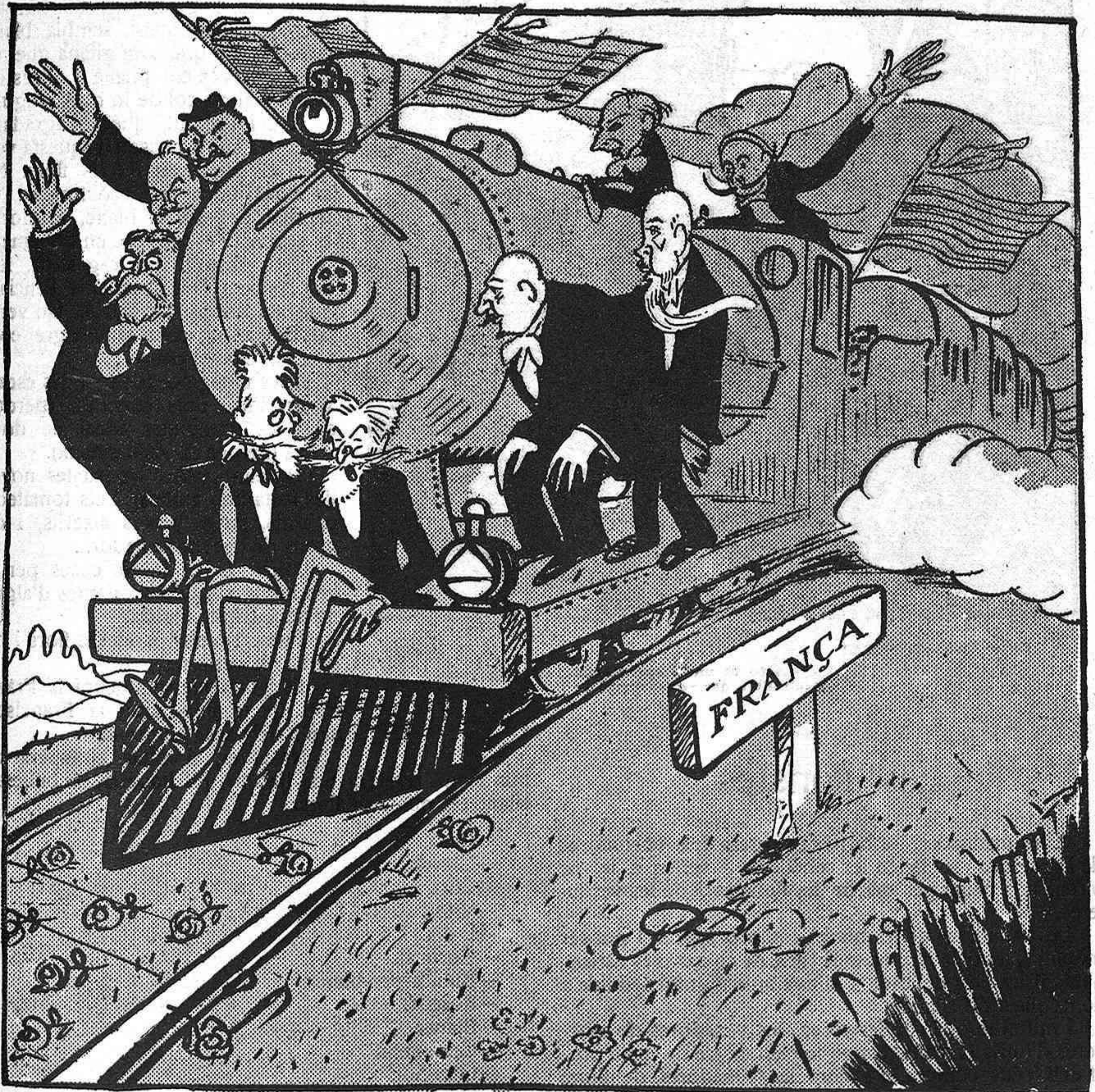
Realment, com en *Els Allotjats*, tindrem de dir: Són masses! Ara toquen hores, però cap està d'acord; quan l'un acaba, els altres comencen. La gent es fia del de la Seu, jo de cap. En qüestió d'hores, lo millor és refiar-se del propi rellotge i pot-ser lo millor encara, és no preocupar-se'n, la gent de seny ja ho diu que el temps passa i la Joana balla, però què millor pot fer la Joana que ballar si això li plau?

Ara una toca més alegre que unes castanyoles, bateig devem tenir; l'altre crida a missa, l'altre toca a morts. Res, és la vida.

Mira aquell colomista com fa volar els seus aucells. Fan bonic, amb el sol brillen com si fossin d'acer.

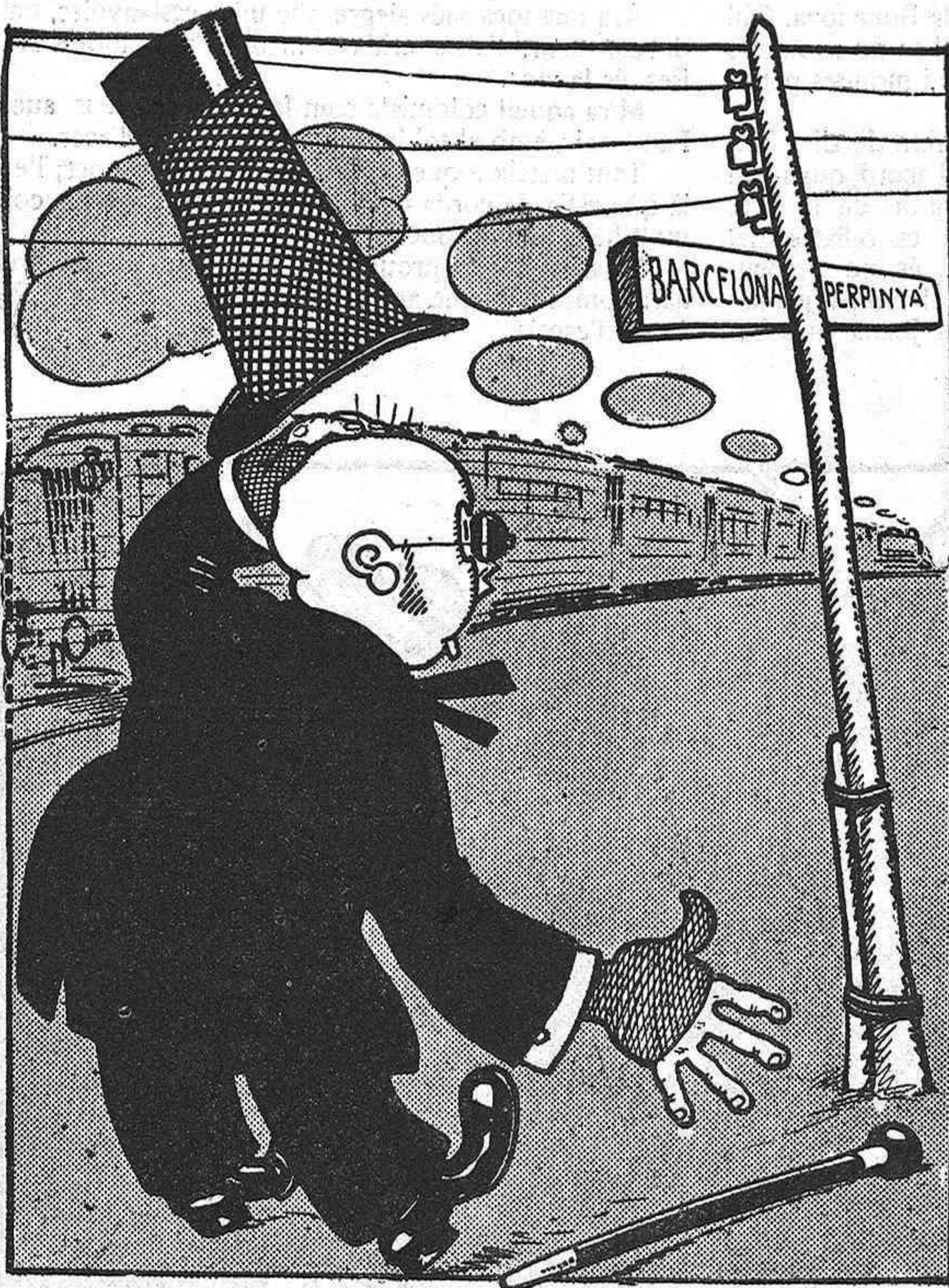
Tant mateix toquen massa aquestes campanes; l'escolà que estira la corda d'aquestes d'aquí sota o ha cobrat molt bé o té molt poca feina.

Vaja! Ja n'hi ha prou! Calla! que no'm deixes treballar; només falta que ara es posi a cantar alguna minyona de l'escala.

CATALUNYA FRANCÓFILA.—CAMÍ DE PERPINYÀ

—Aquestes muntanyes
que tan altes són
no'm priven de veure
mos amors on són.

UN HOME ESPANTAT

—Això és una imprudència!... Ai!... ai, pobre neutralitat, que se'ns trenca!...

Les floristes

A les matinades, les hortes i vergers dels encontorns de Barcelona, se tallen les cabelleres i venen a fer-ne ofrena a la ciutat per mà de les floristes i de les verduleres.

Les cabelleres de les hortes són més aspres i pot-ser més útils, les dels jardins més fines, de colors més variats, d'una flaira més delicada i d'una utilitat quasi reduïda a donar plaer als sentits.

I mireu lo que són les coses, les venedores de cabelleres d'horta (verduleres) no tracten de treure tant profit dels seus compradors com les venedores de flors. Aquestes sembla que n'estiguin enterades de que venen bellesa, i de que com que aquesta és rara, cal pagar-la.

I són una mica imprudentes aquestes venedores; perquè, si ens ho mirem, fet i fumut, quasi tan bella com una rosa és una col; i tant elegante com una vara de

Jessèe, un espàrrec; tot és qüestió de colors i perfums.

La diferencia és que les venedores de verdures, pot dir-se que les donen o les llencen i en canvi que les de flors les adineren.

—Raó que tenen! direu. Pot ser, sí, pot-ser, no.

Abans de la lloança que vaig a fer de nostres flors i de nostres floristes, vui fer-ne una altra de nostres verduleres i verdures.

Què'm dieu de la col? Verda per fóra, d'un verd tendre, verda per dintre, d'un verd clar, tan clar, tan clar, que quasi quasi, sembla blanc. Aquesta col que com gitana que és, unes voltes és col gitana i altres col belga i altres col de lo que vulguin.

I del bròquil, què? M'agradaria sapiguer què'n pensen d'aquesta verdura els aimadors de les flors. No se l'han mirat mai, col·loristes de merda!, és verd, és blanc, és morat, és esponja i és un bosc en cada mata.

I la escarola que esgarripa, feta per als becs dels canaris? I l'enciam que amoreix, tan blanc, tan verd, tan fàcil al oli, com al vinagre, com a la sal, com al pebre.

I les mongetes tendres, les escarxofes, ideal dels corridos (perquè sí) i les uberginies, ideal de donzelles (perquè sí, aixís mateix).

Posem-hi sobre les patates novelles (sota fóra millor) i els tomatecs, pebrots, faves, pesols aixerits, i cigrons de bec mossegador...

Mireu si en té de coses per a vendre la verdulera, además d'algun dependenta bleda...

Fumer! Volia parlar de flors i he parlat de verdures.

Es igual, que se n'ocupi la Francisca de les flors; sinó la Francisca algun dels seus compradors.

Nosaltres, si voleu, al esperar el bon temps resarem una lletanía, en lloor de la bellesa, citant els noms de flors.

- Rosa.
- Clavell.
- Lliri.
- Viola.
- Dalia.
- Coronat.
- Blilnca-per-blinca.
- Rosella.
- Blauer.
- Crisantem.
- Gira-Sol.
- Nadala.
- Peonia.

i prou.

Encara vos donariem diners floristes gitanes.

«Es cuidados de l'ase maten al traginer»

Quins pous de ciència n'hi han dels Mauras de la Acadèmia! Quins caps tant desenrotllats com deuen tenir tots ells! Oh, *magnum sapientia* que t'aixoplugues sota les teulades del gran casal que anuncia sos productes amb el *limpia, fija y da esplendor!* Jo't saludo!

No'n teniu prou, senyors acadèmics, de passar el temps discutint si la consonant *h* s'ha de posar al davant de certes paraules o si s'ha d'intercalar en altres o si se ha de suprimir en totes? No heveu expremut prou els vostres cervells en averiguar si les cinc vocals s'han o no d'accentuar, que encara el vostre saber pot esparramar-se sense estalvi a molestar les llengües veïnes? Que per ventura vol imprimir-se a l'Acadèmia la política que ocasionà els successos de 1909? Si és aixís, ja cal que en Romanones pari els peus an en Maura, perquè ja se sab que aquest sempre va més enllà dels límits que se li senyalen i després hi ha *marèu*. Aquests cuidados d'en Maura, a més d'ésser extemporanis, no són de les seves atribucions, per lo tant que's cuidi de corregir la gramàtica si és necessari i d'enriquir-la amb el seu *talent* i deixi als altres idiomes en santa pau i en sant descans. Si té rabia perquè a Catalunya vàrem amargar-li la seva vida ministerial, que's mossegui els llavis i es refili el bigoti; i si amb tant *ímpetu* es creu, que desbanqui al comte es faci Poder i ens faci tallar la llengua a tots els catalans i que ens en posi una de postixa.

Si no ho fa aixís, li direm que és un llengua-llarga.

ARISTARCHUS

Apòleg

Aspre, arrugat, groguenc, cau el cigró
al pou que ha obert la punta d'un punxó;
després alça la espatlla irreverent,
capgira un terrocet, pel sol calent,
i ja tenim la planta fent camí
pel espaiós bancal, dels ceps veí.

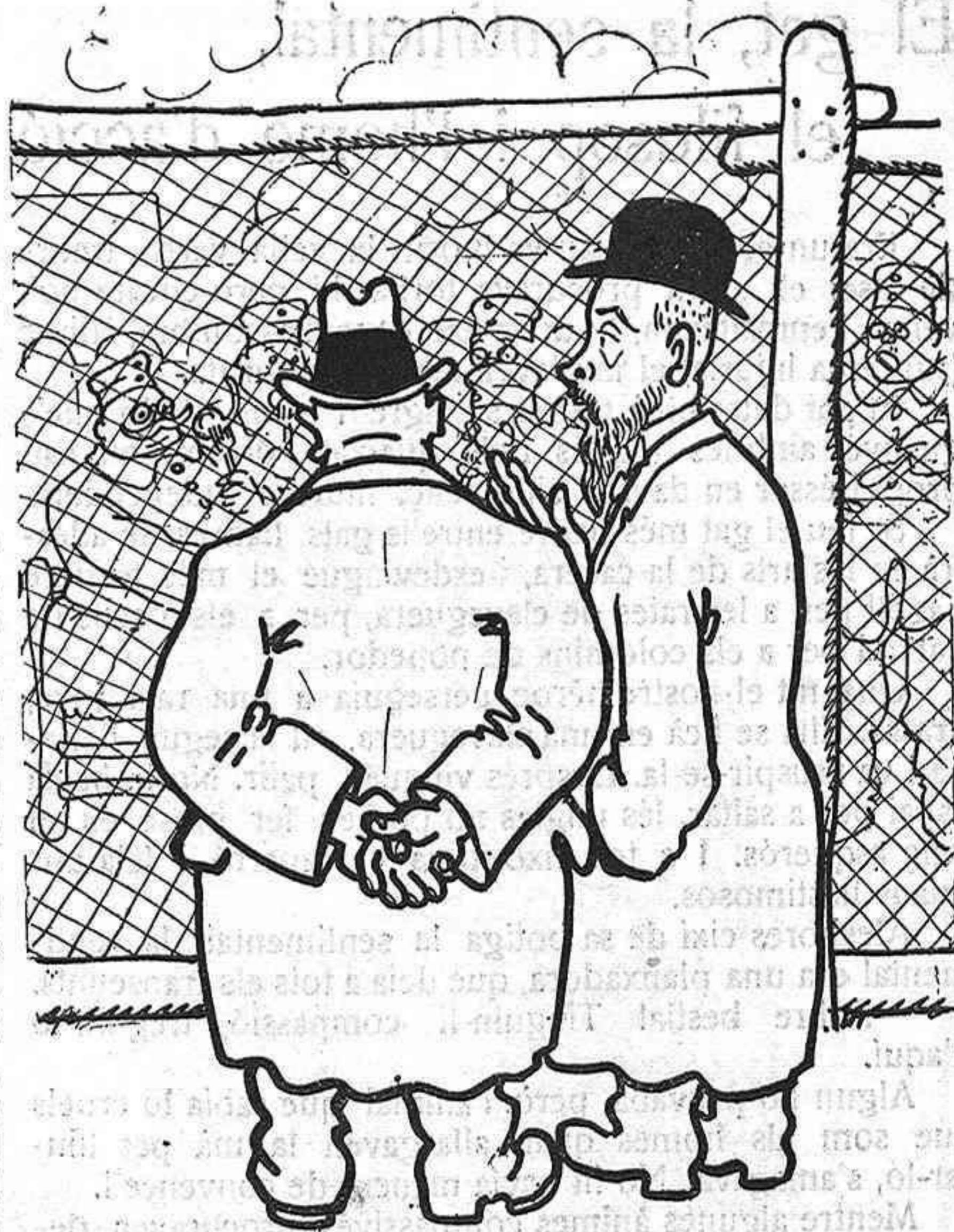
Si al febrer plou, aixeca'l bell ramet,
treu brots i fa cantar son gallaret
i al cor del maig a part de matinada
damunt la seva neu cau la rosada.

Pocs dies més enllà l'airet suau
repica'ls cascabells del cigró blau,
la planta agonitzanta perd l'abric
de fulles a trocets, d'un dibuix ric
i queda l'esquelet tot arrecades,
i s'aixampla una copa de brancades,
mentre'l cigró en el comble del seu greix,
se torna groc, s'arruga, s'endureix.

L'era té'l corró a punt sobre uns gavells,
forques blanques, escombres, sacs, garvell...

—Cullita excelsa fou la del cigró
prò en el graner els corcs li fan picó
i ara, corcat, espera el mal regust
que bescanti i maleheixi el món injust.

J. COSTA I POMÉS

PRESONERS ALEMANYS A FRANÇA

—Aquí rail... A Barcelona, d'obrers, us voldríem veure!

DEL PLET

—I què volen els aragonesos?
—Pues... otra!... que no se dé el Puerto esc a Barcelona si no se le da también a Zaragoza.

El gat, la sentimental, el filosof i l'home d'acció

Era un gat que quan va morir la vella varen treure de casa; ell prou procurava tornar-hi, però encara no'l veien l'empaitaven, li donaven cops d'escombra, àdhuc (suprema injuria) el mullaven amb aigua bruta.

El gat determinà tornar-se tigre i viure de lo que's guanyés amb les ungles i els queixals, dormir en cau propi i ésser en davant sinó feliç, lliure i independent.

Se feu el gat més lladre entre'ls gats lladres; se adestrà en les arts de la cacera, i esdevingué el més terrible flagell per a les rates de claveguera, per a els ocells de gabia i per a els colomins de ponedor.

Una nit el nostre hèroe perseguia a una rata jove, grassa. Ella se ficà en una claveguera, ell la seguí, l'atrappà i va cruspir-se-la. Després vingué'l patir. No hi havia espai per a saltar, les ungles no podien fer presa en el fang asquerós. I a tot això treia el caparró i feia uns miaus llastimosos.

Aleshores eixí de sa botiga la sentimental; la sentimental era una planxadora, que deia a tots els transeunts.

—Pobre bestia! Tinguin-li compassió, treguin-lo d'aquí.

Algun ho provaba, però l'animal que sabia lo cruels que som els homes quan allargaven la mà per lliurar-lo, s'amagava. No hi havia manera de convence'l.

Mentre algunes ànimes compassives procuraven, debades, copsar-lo, passà el filosof, el qual parlà així:

—Certament aquest animal sembla un home; un home que lligat per les passions i atormentat per elles se queixa, però que al allargar-li una mà generosa per arrancar-lo del enviliment torna a plonjar-se en el vici.

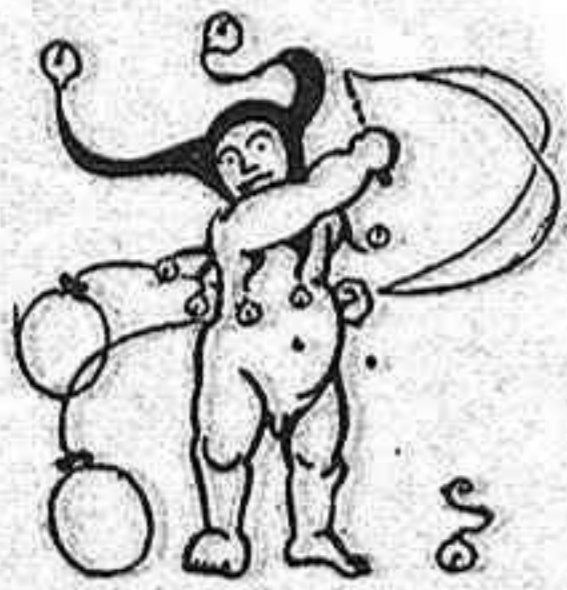
El gat contestà:

—Miaul! Miaul! Miaul!

Aleshores sortí l'home d'acció; aquest digué:

—Prous miaus i prous punyefles.

I agafant un corró li donà un cop al morro i el matà.

NOTES D'ART

La sala Parés torna a estar mala, només li passa una vegada al any, però aquesta és fixa. L'aixerit lector ja compendrà que anem a parlar de la *Sociedad Artística y Literaria*. Bony! no sé perquè no en diuen: Artística, Literaria i Arquitectònica o Odontològica, la qüestió són paraules fines, com las d'aquell personatge de l'Arniches: *sportivo y mediterráneo*.

Perfectament. El premi, com de costum, l'ha guanyat el senyor Oller (Galofre). Ningú podia oblidar aquell retrat que ens ofrenà l'any passat, però ell ha volgut ésser més de lo que era, i en les diades actuals ens presenta una marina que ha

tingut la gracia de convertir en tenors a tots els visitants de les galeries del *boulevard* Petritxol.

Arriben, entren, miren la marina del senyor Oller (Galofre), se posen la mà al pit i canten:

«Marina! yo parto
muy lejos de aquí...»

I, efectivament, no tornen més.

Don Carles Vázquez, no arriba a tant; és més, don Carles Vázquez (retratista de reis i probablement de papes) no queda tant bé com l'any passat.

No podríem dir lo mateix del senyor Cusi que es sobrepuja a sí mateix, ni del senyor Baixeres qui ens demostra que la neu pot assemblar-se al cotó menys en l'abrigar; ni del senyor Ros que a la paleta hi posa mel i naturalment els quadros li resulten caramel·los i les decoracions confiteries.

Nosaltres som bona gent; ¿perquè ficar-nos amb en Tamburini? Hem de tornar a dir que en Borrás Abella sab pintar? que en Casas Abarca n'aprèn i que, si es deixava d'elegancies, ens agradaria i tot? No val la pena.

A qui val la pena d'advertir és al mestre senyor Galwey, encara que ell no en faci cas. Tant val la pena que si a Déu plau ho farem llarg la setmana entrant perquè ell s'ho val i no és cosa d'empentes.

Senyor Anglada: Ja't conec! això era una coberta per al «Jugend» Bromista!

Felicitem als senyors Puig, Perucho i Oliver amb tota serietat i si el senyor Modest Urgell vol regalar-nos aquella nota que és a sota el quadre del senyor Anglada li donem paraula de penjar-la al saló de casa. Res, que és lo millor de la «Artística i Elèctrica». Bony de vells!

Ah! la escultura bona. Grans mercès. I la literatura millor.

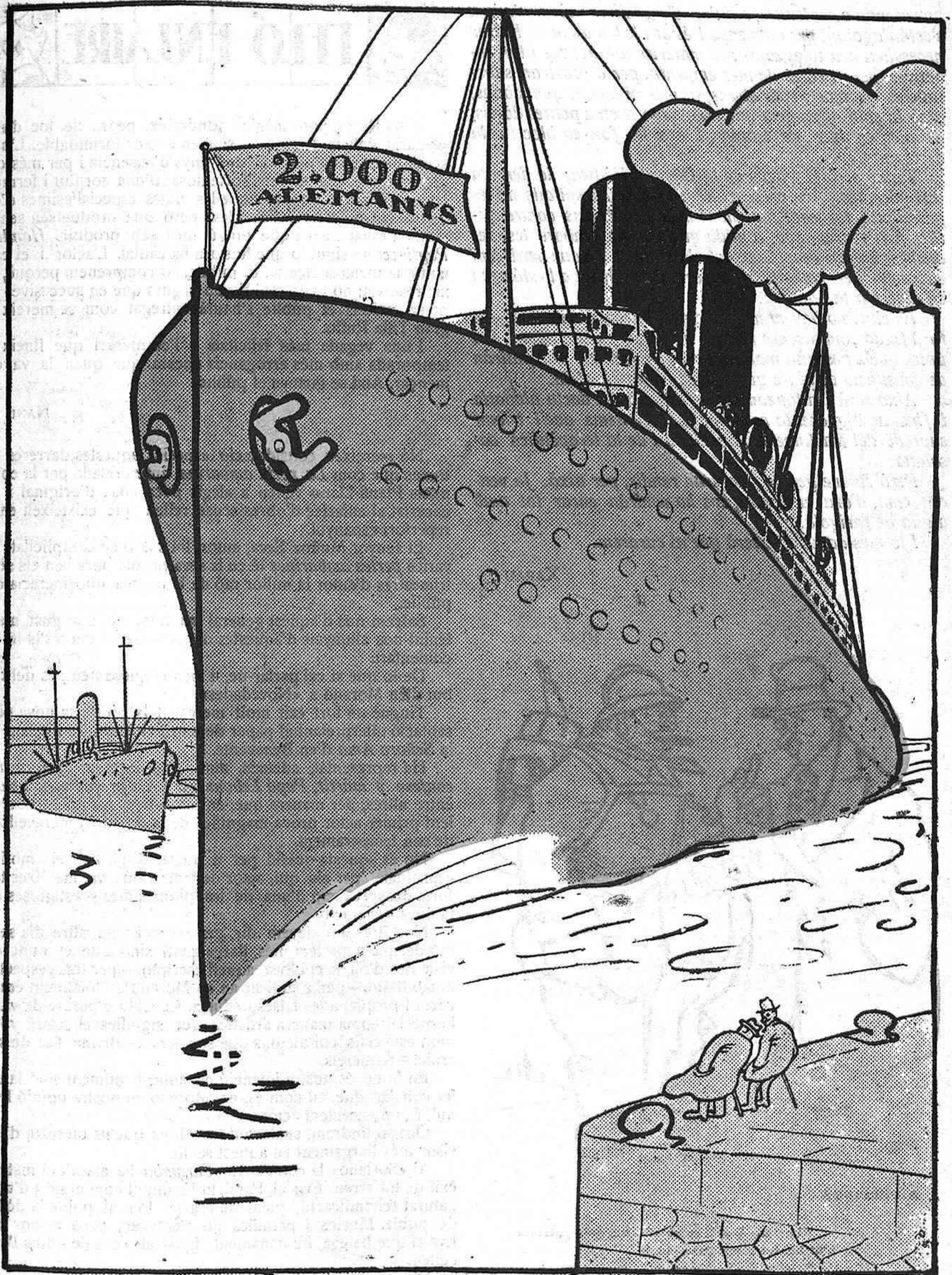
EL FRACÀS D'HIPÒCRATES

Ja fa temps, molt temps, que'ls sacerdots de la ciencia mèdica forastera ho venien pronosticant amb aquella santa insistència; però nosaltres, infeliços neutrals, atrafegats amb el problema de les subsistències, no'ns en adonavem i, si ens en adonavem, no en feiem esment.

Però ara ha vingut el crack!... El crack és que en el món mèdic hi ha un esverament que horripila, un pànic de aquells que sols es veuen cada mil anys i, precisament, al complir-se el milenar. Ara es comprova que una de les conseqüències més funestes i immediates de la gran guerra és l'agotament dels productes químics-medicinals.

Els senyors facultatius ho han dit ben clar: «D'aquí sis mesos, d'aquí vuit, si la guerra encara dura, com tot ho fa suposar, s'hauràn acabat per complet les materies primes del ofici.» I acabades les primes, s'acabaràn les segones i les terceres i tota la xarada d'aqueixa industria que té per nom Farmacopea: ni potingues per a fer receptes, ni eines per a operar, ni remeis per dintre, ni remeis per fora. Adéu «cachets», adéu injeccions i adéu cataplasmes!

Tots aqueixos ingredients alevosos que acaben en «ol» i en «ina», que tan goig feien en els aparadors de les farmacies i que ens brindaven els galenos com a darrera àncora de salvació, d'aquí mig any aniràn al preu del «radium». Seixanta i pico d'alcaloides que venien d'Alamanya en forma de pildores, pastilles o tintures, que do-

PROCEDENTS DEL CAMERÓN

—I tots els envien a Espanya?...

—Ja ho veul... Ara sí que s'abaratiràn les subsistències.

naven vida a centenars, a milers d'específics «cúralo-todo», s'estàn agotant per moments. I és que'ls homes de la Kultur necessiten ara totes aqueixes materies tan actives i tan reactives per a coses de més empena, per a fabricar substancies de mort; com abans, ni més ni menys que abans, amb la sola diferència que abans mataven a petites dòssis, de mica en mica, de traïdor, i ara ho fan en bloc i a la descarada.

I això serà el fracàs de la Ciència Mèdica; la derrota d'Hipòcrates. Ara presenciarem la més insospitada de les paradoxes tot contemplant el més insòlit dels contrasentits. Ara veurem que, a mida que's vagin acabant les medicines, aniràn desapareixent els malalts. Lo que perderem en «ines» i en «ols» ho guanyarem en sanitat a l'estómac i en diners a la butxaca.

Es clar, no havent-hi medicines, hi haurà una salut que farà fredat; món sense remeis, humanitat sense dolor. Els únics que's posaran malalts seràn els metges, que patiràn de consunció al veure que se'ls en va la clientela.

Això serà l'enfonsament definitiu de la docta alopatia i fins de l'ignocenta homeopatia, al ensems que'l triomf suprem del tractament naturalista i de la terapèutica casolana.

Però els metges no's voldràn rendir, per això. Ja veureu com, d'ara endavant, ens ho voldràn curar tot amb aigua de farigola.

I lo més admirable serà que'ns curarem.

XARAU

A PERPINYÀ

El pelut.—Què li sembla?... Eh, quin patriota n'hi ha del bisbe Carselade?

El català.—No ho hauria dit mai. Els nostres tots són germanòfils.

Titta Ruffo, nom màgic i admirable, pedra de toc d'empresaris, delícia dels que l'escolten i actor formidable. L'hem sentit després de més de dos anys d'ausència i per més que diguin torna amb sa veu portentosa d'una fortitut i fermesa com cap altre, donant aquelles notes especialíssimes d'ell, que hi ha qui creu desafinades, però que produeixen sensacions d'esgarrifança que ningú més sab produir. *Hamlet* i *Pagliacci* ha sigut lo que fins ara ha cantat. L'actor i el cantant a la mateixa alçaria. El públic, no comprenem perquè, un xic reservat; no tenia raó. Estem segurs que en succesives representacions el públic s'haurà entregat com se mereix el gran Titta Ruffo.

I una vegada més felicitats a l'empresari que fineix la temporada amb més arrogancia encara que quan la va començar. Així se guanya el públic.

NANU

No mereixen consideració especial aquestes darreres estrenes que com *La perla ambarina*, interpretada per la companyia Plana-Llano venen a afegir poca cosa d'original i de encertat al enfarfec d'obres sense relleu que existeixen en el repertori espanyol.

El senyor Muñoz Seca, autor, tot sol o en complicitat, de varies perles ambarines té en la seva propia obra i en els seus trimestres d'autor la millor raó de la frèvola idiosincracia del públic.

Salvem-nos d'aquest general naufragi del bon gust, mantenint-nos allunyats d'aquestes obres sense ni dedicà'ls-hi un comentari.

De lo que sí cal parlar-ne, i ben elogiosament, és del debut d'en Morano a «Novedades».

Tingué un fort èxit molt merescut la nit de sa nova presentació interpretant el paper de marit enamoraire i galant de la *Señora Ama* d'en Benavente.

Ha representat, además, amb igual fortuna, *Traïdor, inconfeso y mártir*, *Papá Lebonnard* i *La propia estimación*, entre altres; per manera que, en pocs dies, ha donat l'excel·lent primer actor prova magnífica de la ductilitat meravellosa de son temperament.

No és aquesta ocasió per a tractar d'esbrinar els motius espirituals per els qui, actor de tanta valúia va merèixer tan forta desaprovació d'una de les plumes més prestigioses de la nova generació.

Nosaltres no devem dir, per ara (acàs un altre dia serà raó de que'n parlem més llargament) sinó que el punt de vista des d'on se col·locà aquell escriptor—per tots respectes notabilíssim—per a judicar an en Morano és totalment equivocat i propici a les falses deduccions. Cal no perdre de vista l'especialíssima manera artística que significa el teatre y les molt especials condicions que son servei—divina flor de sacrifici—requereix.

En fi: no és nostra intenció en aquest moment sinó la de fer constar que, tal com és, en Morano en nostra opinió humil, és un excel·lent actor.

Ocasió tindrem, analitzant les obres que'ns ofereixi, d'insistir més llargament en aquest sentit.

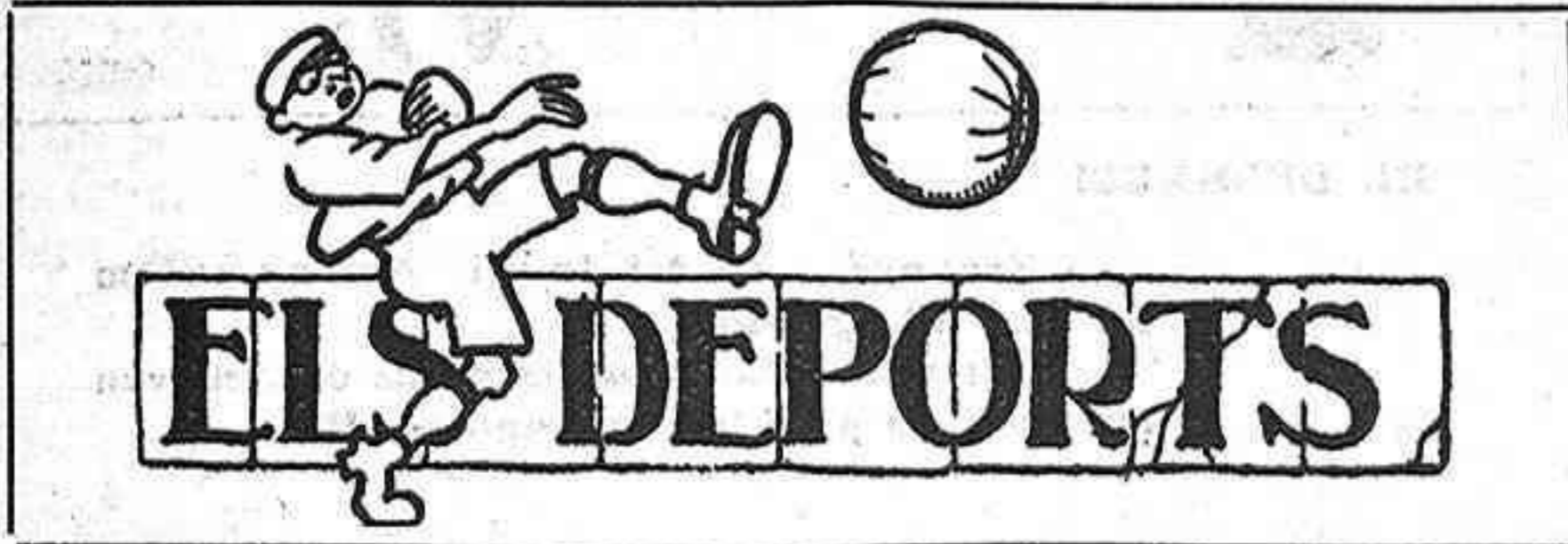
Al «Soriano» la companyia *Caramba* ha assolit el mateix èxit de tot arreu. *Eva* al Paralelo ha tingut com el gest d'una natural reivindicació, plena de gracia. Per al poble la dòna del poble. Musica i paraules no s'entenen; però el cor de Eva sí que batega humanament, igual als cors de quins l'escolten.

Deu fer-se aquí convenient i explícita declaració, avui que ens vaga, de que no es registrarà en aquesta secció cap estrena de *gènere xic* perquè—amb tot el respecte degut—no acostumien a ésser coses dignes de remembrança. Queda,

amb això, dit, que tindrem en compte les honoroses excepcions, que també en obretes d'aquelles poden trobar-s'hi joies com ho és per a no citar-ne d'altres *La mala sombra* dels Quintero.

FARFARELLO

La companyia d'opereta i sarçuela Sagi-Barba debutà, dissabte a la nit, en el «Cómico». Obra inaugural: *Las Golondrinas*. El teatre plè a vessar; públic de *calderada*. Molts aplaudiments als artistes, sobre tot a la Luisa Vela i an en Sagi Barba. Llàstima de presentació, que no estigué a l'altura de lo demés. La temporada comença bé, i augurem a l'Empresa un gran negoci.

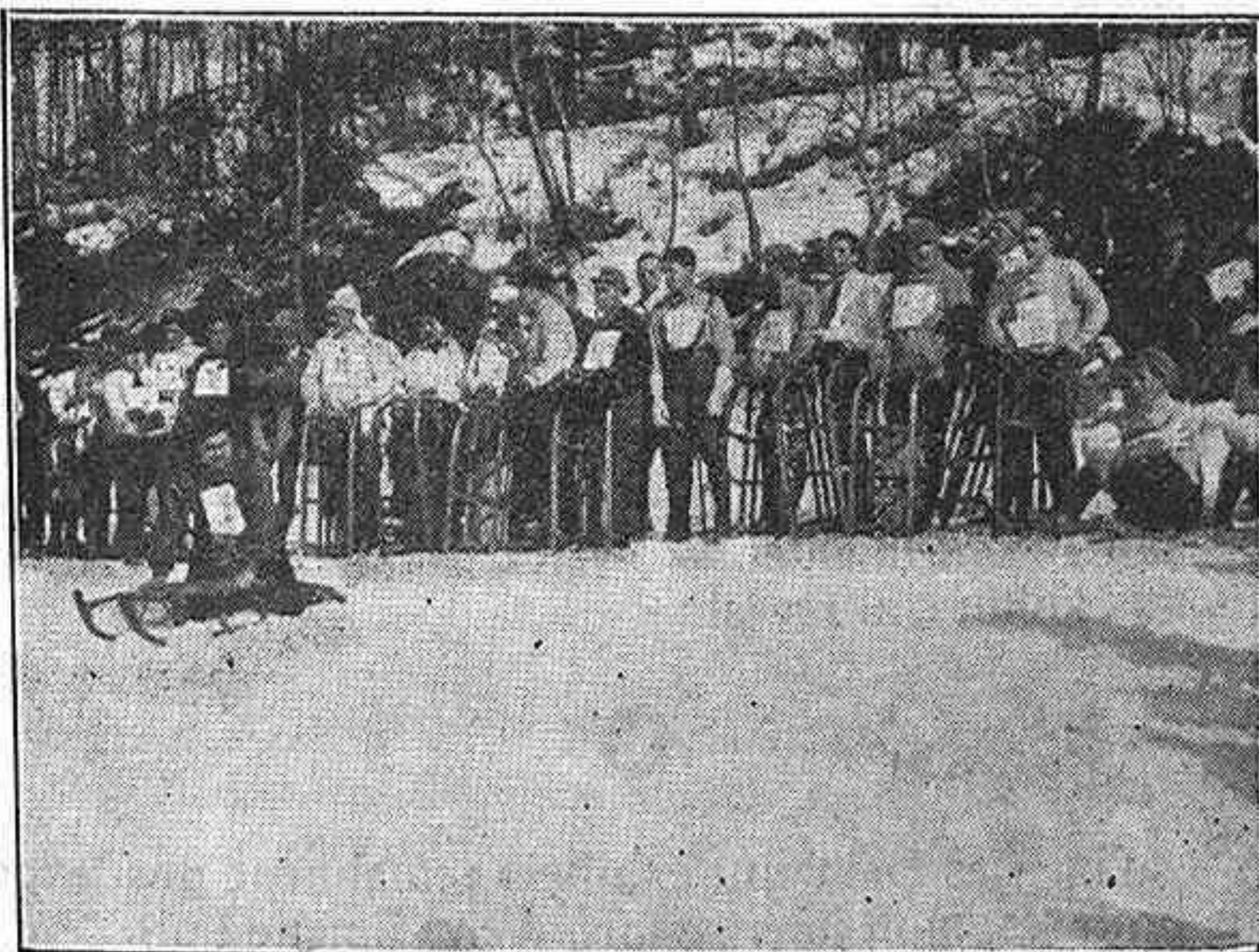

Som o no som *mondials* els catalans? Jo afirmo que sí que ho som. *Mondials* en el sentit de moderns i refinats i cultivadors de totes les belles coses del sport.

Tal vegada ens manquen qualques coses per a arribar a tal categoria: curses de cavalls, aviació, etc. Però ja vindran, ja vindran a no trigar gaire...

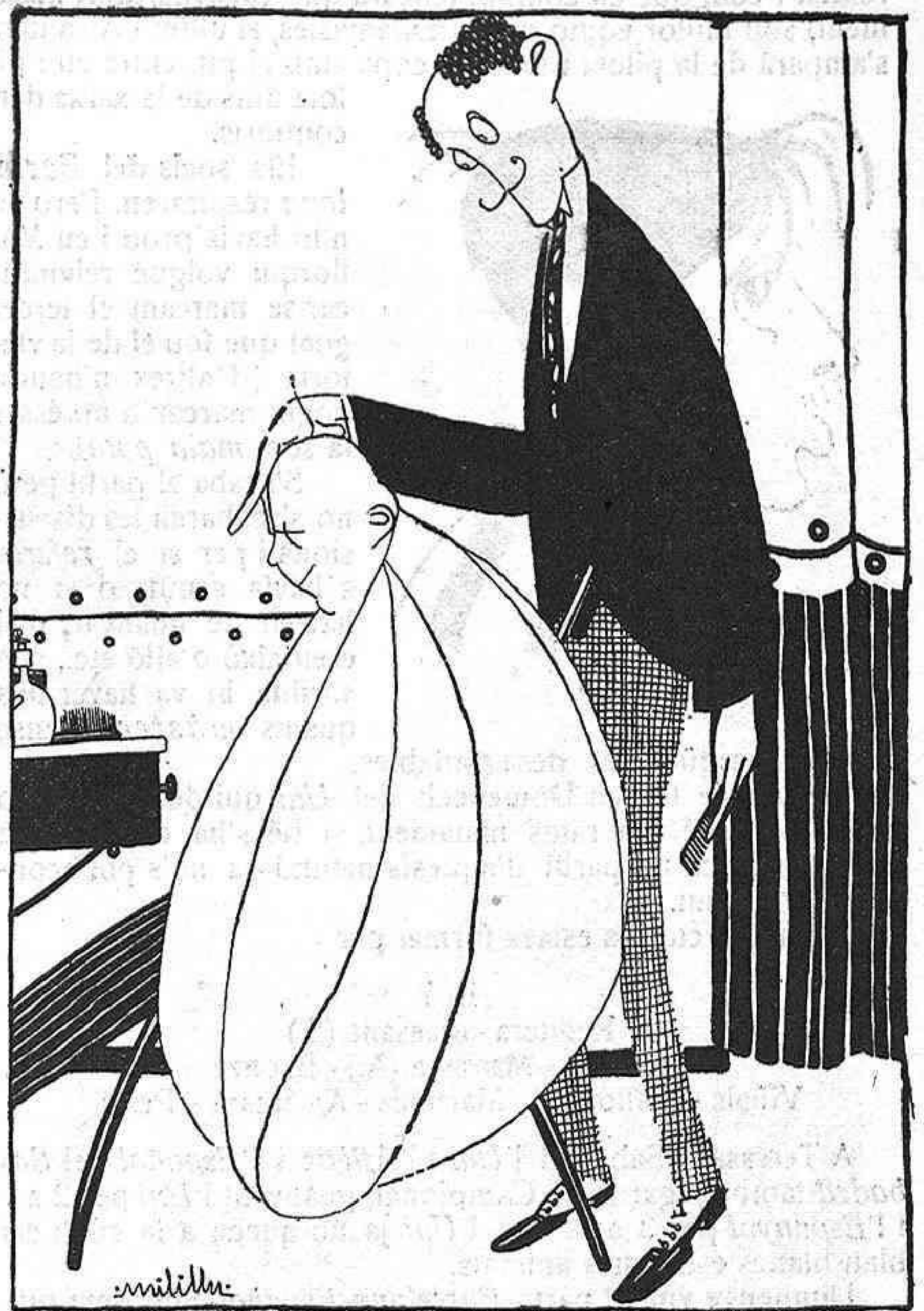
Per ara contentem-nos amb un nou triomf: l'acimatació definitiva a la nostra terra dels esports de neu. La vall de Ribes, convertida en el Chamonix català, ha sigut aquests dies el centre d'atracció de la nostra *gente bien*, però no d'aquesta cursi i ridícula classe adinerada que passeja la seva mandra pèr les vies ciutadanes, sinó d'aquella altra que no té por al fret i a la neu, i riu i fa sport perquè això enforteix i dona salut.

El benemèrit Centre Excursionista de Catalunya, a qui tant deu la nostra terra en el doble aspecte excursionista i

deportiu, com sempre, organitzà enguany els esports favorescuts per la neu que en alguns punts tenia un gruix magníficament apropiat.

I allà, en aquelles serralades de Ribes, s'ha celebrat, la setmana passada, el VIII Concurs, amb un grapat de *Copes* de tots els noms. Allà la cursa de *skis* de fons que guanyà l'Armengol; la de *skis* velocitat que guanyà l'Armangué; la de *skis* parelles que guanyà Eva Illing i l'Armangué, la de *skis* senyores que guanyà l'Eva Illing; la de *luges* cavallers que guanyà en Codina i per fi, la de *luges* senyores que guanyà

A CAL BARBER

—Doncs jo miro molt prim amb certes coses...
—Els joves d'avui dia sí que en tot troben pèls!

també l'Eva Illing (que's veu volia acaparar-los tots) arribant segona, tercera i quarta les senyoretas María Tayá, María Rosich i Rosa Tayá.

En fi una manifestació esplèndida i un èxit que cada any s'anirà afermant més i més, màxim, tenint en compte la concurrència femenina que en aquesta com en totes les manifestacions, és la millor i més agradable concurrència.

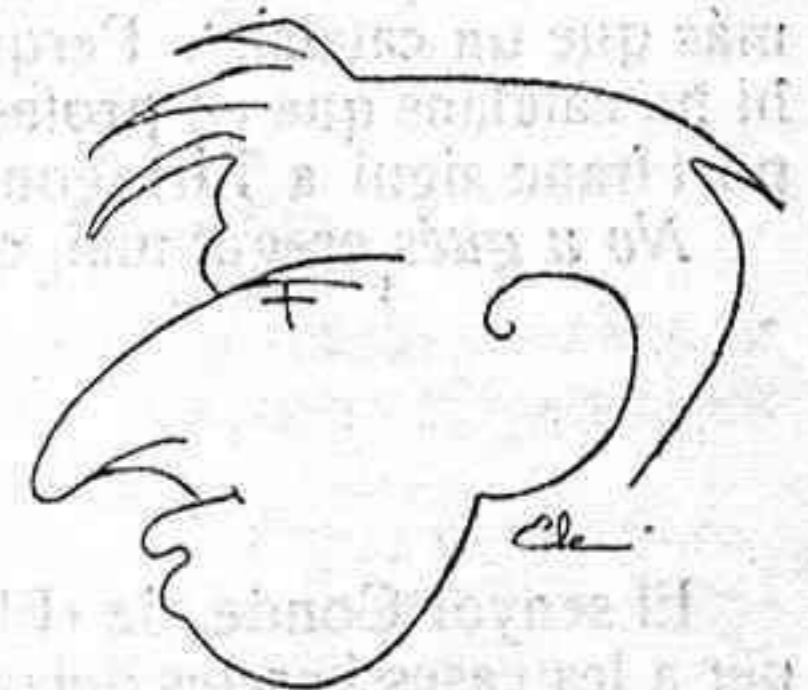
I passem a la nostra ciutat comtal per a parlar del partit de foot-ball *Barcelona-España* celebrat el diumenge.

Fou una sorpresa per a nosaltres el desenrotlló d'aquest partit, car hi anarem amb la confiança absoluta de que guanyaria el *Barcelona* i, amb un xic més, ens equivoquem.

No sabem si perquè al *team* blau-grana hi mancava en Bau o perquè en Mallorquí estava de *mala llet* (perdó llegidor) el cas és que hi va haver una de pifies barcelonines que sort de l'Alcántara, que no perd mai la serenitat i d'en Torralba que és un xicot que val molt, o sinó hi ha una *debacle*.

Figurint-se vostès que s'acabà la primera part amb 2 goals a 1 a favor del *España* i calculin quines dents portarien els nois de la samarreta vermella amb aquest resultat.

Sortosament per l'equip barceloní hi hagué qui tingué se-

Alcántara

renitat i com que en conjunt (encara que jugaven molt malament) són millor equip que'ls espanyolistes, al últim l'Alcántara s'amparà de la pilota i donant cops amb el pit, entrà ell i pilota dins de la xarxa dels contraris.

Casellas

Els socis del *Barcelona* respiraren. Però no n'hi havia prou i en Mallorca volgué reivindicar-se marcant el tercer goal que fou el de la victòria (d'altres n'hauria pogut marcar a no ésser la seva mala pata).

S'acabà el partit però no s'acabaren les discussions i per si el referée s'havia venut, o si no havien de guanyar, o si eren això o allò etc., a la sortida hi va haver uns quants *màstecs* sense

altres conseqüències desagradables.

El referée fou en Domenech del *Uni* qui debutava i ho feu a ratos bé i a ratos malament, si bé s'ha de tenir en compte que en un partit d'aquesta naturalesa no's pot acontentar a tothom.

L'equip victoriós estava format per

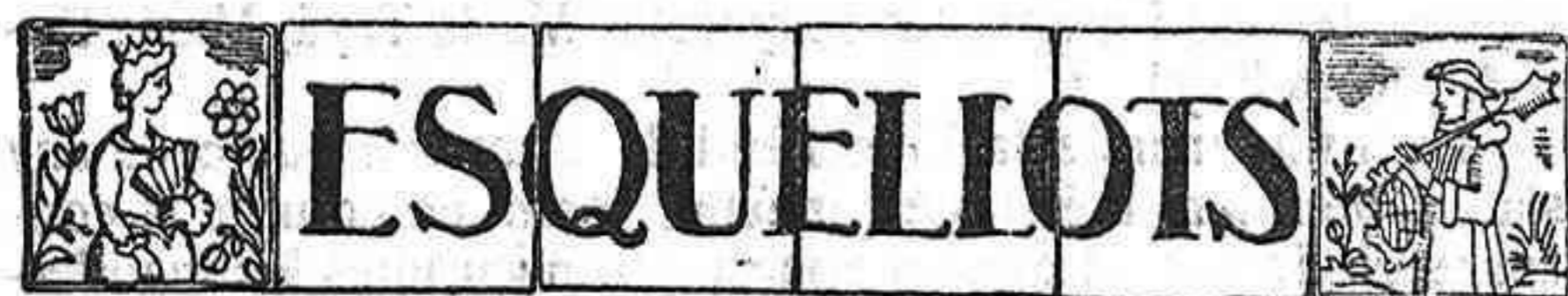
Brú
Reguera - Massana (S.)
Torralba - Massana (A.) - Baonza
Viñals - Mallorca - Martínez - Alcántara - Peris

A Terrassa i Sabadell l'*Uni* i l'*Atlètic* i l'*Español* i el *Sabadell* també jugaren de Campionat, guanyant l'*Uni* per 2 a 1 i l'*Espanyol* per 3 a 2. Ara l'*Uni* ja no queda a la cúa i els blau-blancs estan més animats.

Diumenge vinent partit *Barcelona-Español*. Suposem que serà un xic més tranquil perquè els espanyolistes tenen més corretja; l'únic que s'enfada és en Gibert, però ja's posarà tranquil.

Apal

HIP

Per boca del senyor Urzáiz, el Govern ha declarat el ferm propòsit de donar el port franc a Barcelona.

Serà una broma de Carnaval?

El fet és que, si el donen, no serà pas per allò de «pide más que un catalán». Perque, encara que sembli estrany ja hi ha catalans que en protesten: en Nougués, que vol que el port franc sigui a Tarragona.

No u gués cregut mai, en bona refè!

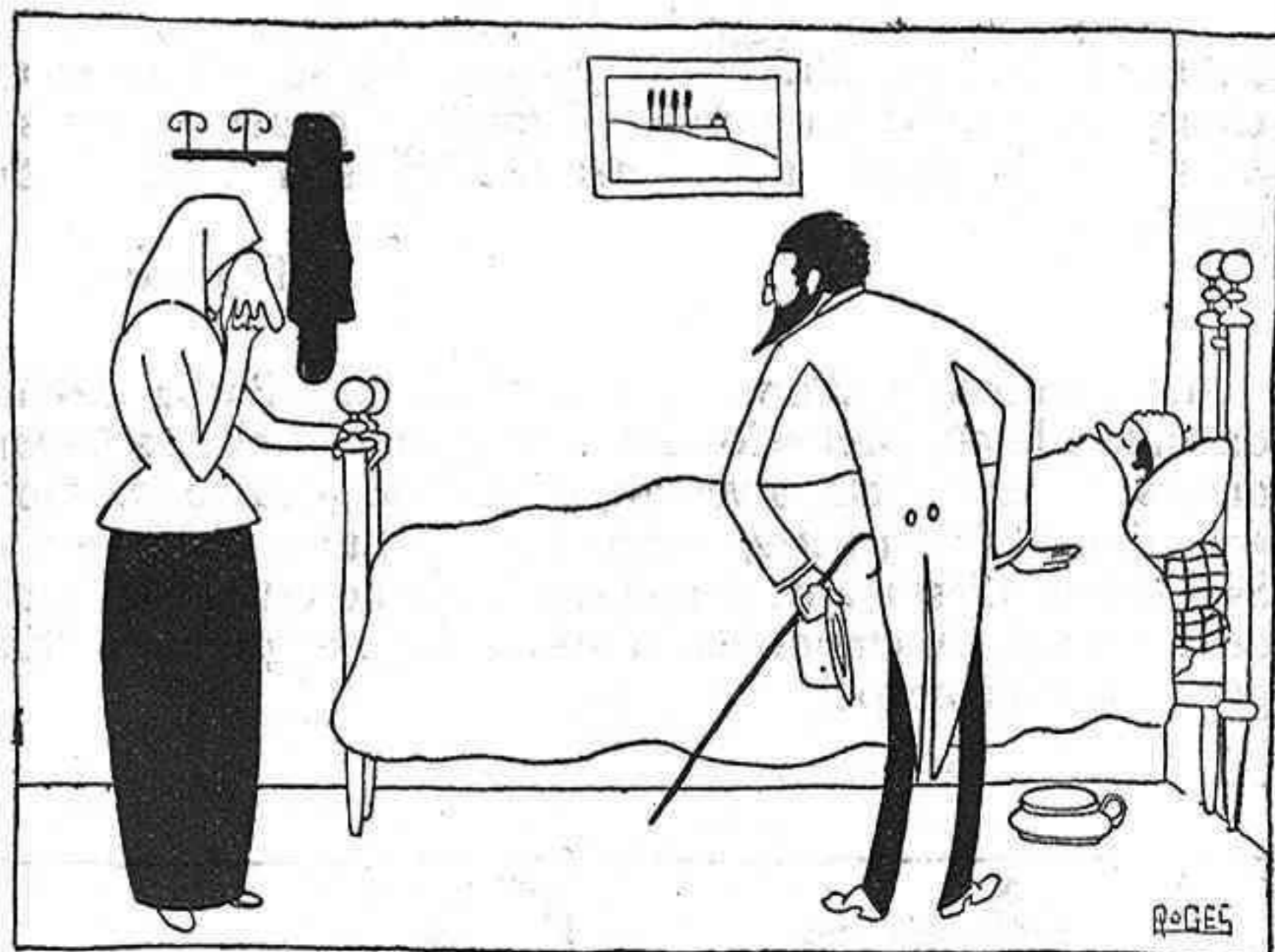
El senyor Conde, de «El Siglo», ha regalat mil pessetones per a les cases barates dels nostres diaraires.

Alça, petits!... Això val tant com un anunci a primera plana.

Ara ja sabran com definir les coses els *chicos* de la Premsa.

—Quién es el verdadero Conde?

—El que paga.

EL DESHAUCI

—Senyora,... és tot inútil. Ara no podem fer sinó allargar-lo...
—Allargar-lo?... Prou llarg que és!... no veu que amb els peus toca al cap-de-vall!

Cultura edilicia:

Un regidor de Barcelona, al tornar d'un viatge a Amèrica, explicava que el seu fill havia sigut víctima d'un accident, fracturant-se una cama.

—Però, gracies a Déu, no fou gran cosa—afegia—perquè varen poder-lo curar tot seguit.

—Ah, si?

—Sí; com que li varen fer el radiograma de la cama...

Sembla que el senyor Collaso ja'n té prou. Encara que alguns regidors no ho sàpiguen comprendre, nosaltres ens en fem càrrec i ademés li alabem el gust.

Ara, ja tenen els regidors un nou motiu de comentari: «A veure a qui ens tocarà fer patir?».

Com ja sabran els nostres llegidors, el Govern francès ha concedit la Legió d'Honor al nostre gran Guimerá.

Aquest fet demostra per sí sol la magnanimitat i la noblesa de la França que, àdhuc en moments de tanta anguniosa lluita i de tant dolor per ella, no deixa de fitar els ulls en els demés per a premiar el talent i la bonesa dels altres, fent-los homenatge d'espirtualitat.

Es una kultur... al revés!

A les Galeries Dalmau s'exhibeix actualment una exposició de pintures, molt interessants, d'en Gimeno (fill).

Es una nova revelació.

I van...

A cà'n Dalmau sí que pot ben dir-se que tenen cops amagats.

Ja hi tornem a ésser. Els aficionats a les comparacions, disputen ara de valent. Amb motiu de la representació per dues companyies de *La propia estimación* se llicen al plaer

de les discussions ponderatives, de les comparacions apassionades.

Que si en Llano, que si en Morano... que si aquest ho fa millor... que si l'altre ho fa més humà, etc.

Difícil plet. L'un la fa més amb el cervell, l'altre més amb el cor.

Ni el mateix Benavente sabria a qui donar la raó.

En Durán i Ventosa ja fa alguns dies que ve fent d'alcalde accidental.

I, a jutjar per les *gasetilles* dels diaris, enviades pels municipals a les respectives redaccions, l'il·lustre lligaire ho fa bastant bé.

Es clar, ha tingut bon mestre! Des d'ara an en Durán li direm en Pich II. O millor dit: Pich i repicó.

Ja se sab el programa oficial de les festes del Carnestoltes. Un part difícil, però tot ha anat bé!

Ball de disfresces a Belles Arts.

Cavalcada al·legòrica.

Rua.

Retreta final.

Tot això se li ha acudit a la Comissió Municipal de Festes.

Deixem-los respirar?

Ha mort en Rubén Darío.

Era un poeta excels, enamorat de la Bellesa Clàssica, que sentia com ningú i sabia, com ningú, donar forma a les seves sensacions.

Aquí, quatre noies romàntiques l'han plorat; alguns poetes minsos han somrigut pensant: «un competidor menos».

I el senyor Esteve... ni se n'ha adonat.

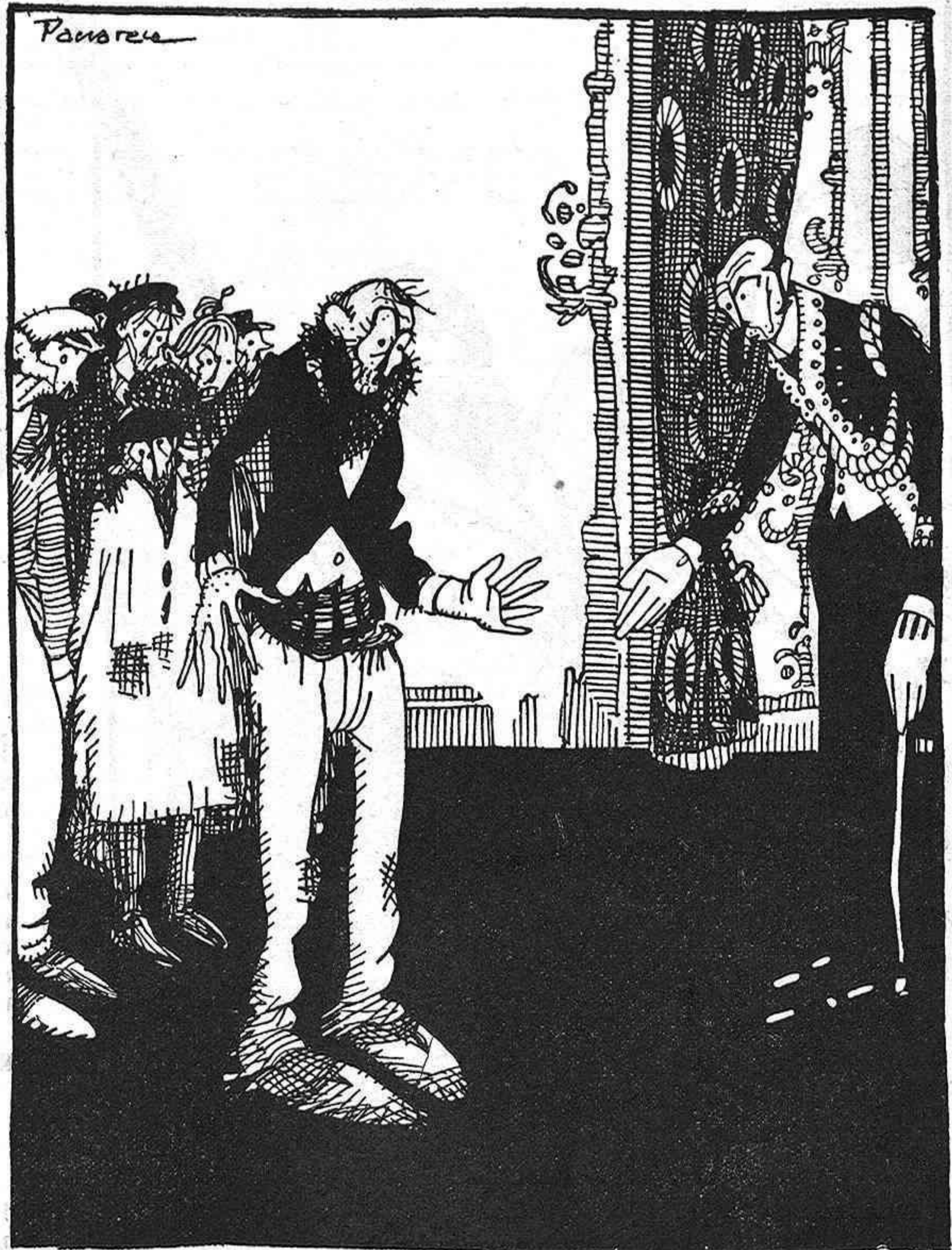
De l'original manera de fer, els alemanys, tants mils presoners com ens anuncien, ens en posa al corrent un amable suscriptor de Lausanne.

Es costum, en tots els exèrcits, que cada quefe de companyia dugui al damunt una llista dels homes que estan a les seves ordres. Doncs, bé, els alemanys, quan troben a la butxaca d'un oficial enemic mort una d'aquestes llistes, s'entretenen en enviar-la als diaris, donant tots aquells soldats com a presoners seus.

En la *Gazette des Ardennes*, que's publica en territori ocupat pels soldats de la kultur, una senyora de Lausanne hi llegí que un seu nebot es trobava presoner a Bèlgica; i al veure totes les senyes tant ben donades, nom i regiment, batalló i companyia, cregué que la cosa era certa.

Naturalment, la bona dona es prengué la molestia, a corre-cuita, d'escriure als pares del xicot que vivien a l'interior de França.

Heu's-aquí la resposta d'aquests: «Gracies pel vostre bon zel, però sàpiguen que el noi es troba sà i bò entre nosaltres. Aviat sortirà cap a Orient».

IMPERTINENCIES

—Es inútil; el senyor ara no està per res. Quan s'acabi atxò de les eleccions, alshores se'n preocuparà de la vaga.

Aquí hi vindrien bé aquells versos, senyors teutons:

Los muertos que vos matáis
gozan de buena salud.

Dissabte passat, la Societat mutua de mestres sastres va commemorar el XL aniversari de la seva fundació amb un fraternal banquet a la «Maison Dorée».

Presidí l'acte el senyor Carrera; i a l'hora dels brindis parlaren, además d'aquests, els senyors Gallard, Closa, Romero i Riba, advocant tots per la prosperitat del gremi, per la pròxima fundació de l'escola d'aprenents i per a que sigui un fet aviat el projectat congrés regional o nacional de sastres.

La festa resultà animada i esplèndida. Al menys els invitats, poguérem constatar que els mestres sastres de Barcelona coneixen el panyo.

Per molts anys.

FILARMÓNICS

—Si tan li agrada aquest instrument, per què no l'estudia?

—Ca!... si tenim el pis tant petit!...

—Ah, aleshores toqui les castanyoles.

Diu que les vagues... no s'arreglen, que el gas no s'abaixa, que les subsistències s'apugen cada dia més... però, diumenge ja tindrem *espectáculo nacional!!!*
Respirem!!

Hem tingut un altre crim passional.
Ja feia dies que la crònica negra no en registrava cap.
Però ara ja n'ha registrat un altre.
Es natural; s'han apujat tant les subsistències!

Diumenge vinent comença la temporada taurina.
No dirà l'*afición* que no matinegem. Diumenge la primera *novillada*. Es tota una alegria ben espanyola.

Mentre Europa se desballesta per a produir en tormentosa gestació una humanitat nova, en terres d'Espanya, els

fenómenos vetllen heròicament la sòn tranquila de la Neutralitat!

Ai, quina enveja ens té, de l'altre món estant el doctor Panglors!

Al cim del Tibidabo s'ha inaugurat una nova atracció que plaurà, segurament, a les bèl·liques animetes.

Es tracta d'unes trinxeres de guerra imitant a les de debò que hi ha a Bèlgica i a Rússia.

—Trinxeres al Tibidabo?—deia un tranquil, al contemplar-les.—Això és *idea* dels de «El Día Gráfico». Això és perquè quan vinguin els alemanys ja les trobin fetes.

NOTES DE CASA:

De la «Sala de Concerts de l'Academia Granados» havem rebut una invitació per al *Recital de guitarra Andreu Segovia*, que tindrà lloc demà passat a la tarda, i una altra per al *Recital* de violí i piano Massià i Garganta, que es celebrarà el dia 27.

No ens queixarem per musica.

—De Figueres ens envien les bases del Concurs per al projectat monument a Monturiol, qual import total no podrà excedir de 25,000 pessetes. El plaç d'admissió de bocets fineix a darrers de maig.

Apa, escultors, què feu parats?... Vinga cisell i pasta.

Llegim:

«Ayer fueron detenidos dos individuos llamados Pérez González y Fernández Díaz que habían robado ochenta kilos de patatas».

A l'altura que estan els preus dels comestibles, és molt natural que'ls lladres visitin els magatzems de patates amb preferència a les joieries.

El petit Miranius exerceix tot sovint de noi terrible.
Vegin, sinó, com respón a certes preguntes:
—Vol fer el favor de dir-me què és un burro?
—Sí, senyor. Un burro és un cavall que no ha volgut estudiar.

Entre enamorats:
Ella.—Ens havem de casar aviat, i pot-ser encara no sabs que posseeixo set llengües.

Ell.—Ai, pobre de mi!... Dignes que jo, per anar bè, hauria de tenir catorze orelles!...

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2
TELÉFONO 4115

GRAMÀTICA ELEMENTAL

DE LA

LLENGUA CATALANA

PER A. ROVIRA I VIRGILI

UN TOM 8.ª TELA

PESSETES 3

LA VIDA DE RUBÉN DARÍO

ESCRITA POR ÉL MISMO

Un tomo

Pesetas 3

NOVEDAD

HENRY GEORGE

LA AMENAZA DEL PRIVILEGIO

Traducción directa del inglés,
— y prólogo de J. CALVO

UN TOMO. PTAS. 8

EDICIONS POPULARS

EL POBRE VIUDO

DE

SANTIAGO RUSIÑO

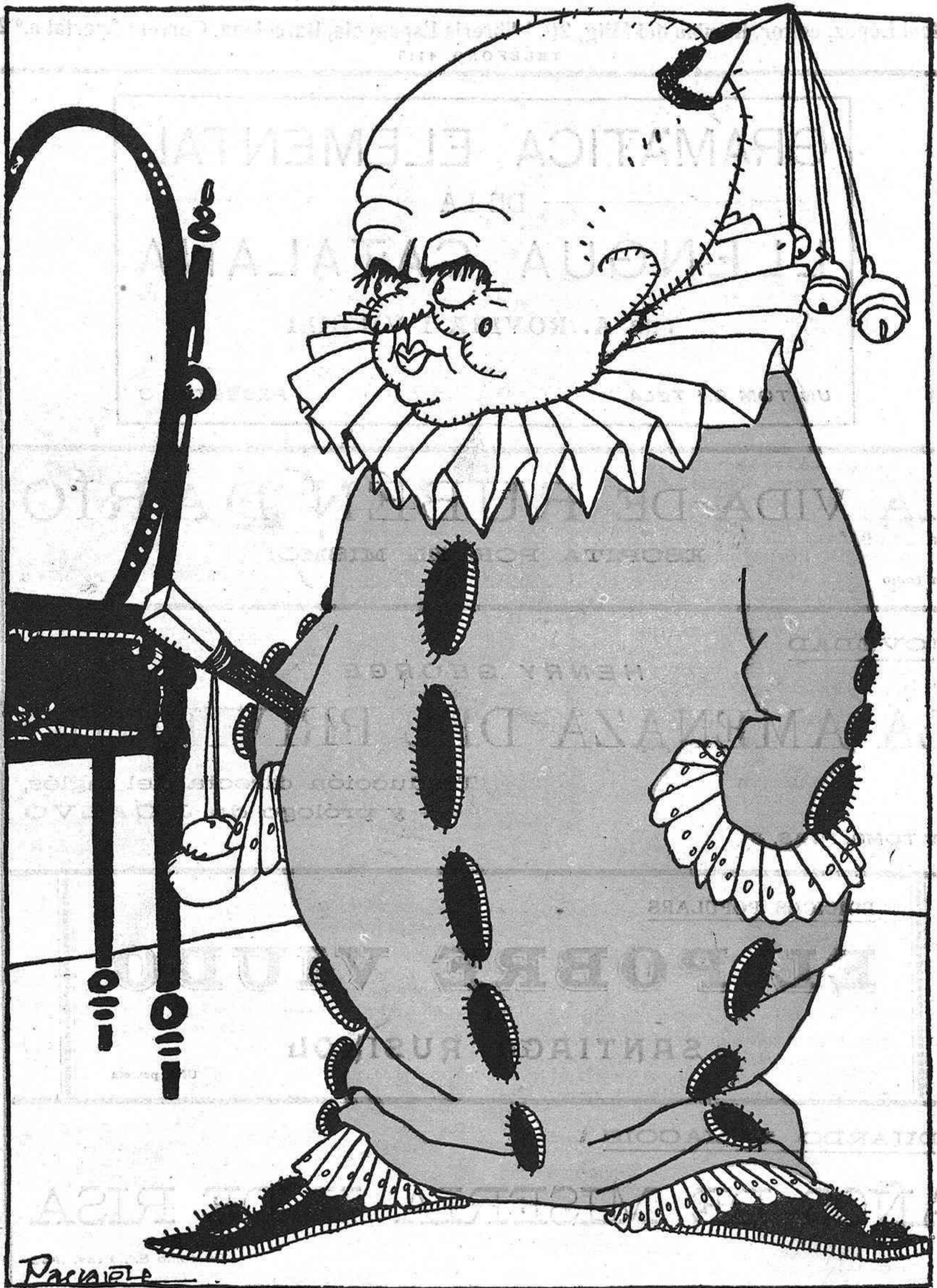
UNA pesseta

EDUARDO ZAMACOIS

AÑOS DE MISERIA Y DE RISA

Un tomo 8.º, Ptas. 3'50

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además, un ral pera certificar. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

DAVANT DEL MIRALL

—No, no; que'l faci un altre, el carnestoltes. ¡Ja'ls hi regalo, la vara.